

Transparant, maar dan wel tot op zekere hoogte

Hij baalt van het gedonder met afval in de uiterwaarden.

Herman van der Linde van Nederzand wil er nu open over zijn. Maar waar de grond vandaan komt: „Wat doet dat ertoe?”

Margriet Verschoor
Sjors Moolenaar

Alphen

Water, modder, schepen, kranen en vrachtwagens zo ver het oog reikt. Het terrein

van Over de Maas, in de uiterwaarden tussen Alphen en Dreumel, is uitgestrekt. Herman van der Linde, directeur van Nederzand, het projectbureau dat het ontzandings- en natuurontwikkelingsproject uitvoert, doet in de warme directieket graag zijn verhaal. Want het klopt niet, zegt hij, het beeld dat is ontstaan. „Het is hier geen vuilnishoop.”

In de uiterwaarden bij Dreumel wordt sinds 2010 zand gewonnen door vijf grote industriezandproducenten, zoals Dekker, Kaliwaal-Bijland en Niba Zand. De uitvoering ligt in handen van projectbureau Nederzand. Er mag vanuit de westelijke plas 23 miljoen kuub zand worden uitgegraven en verkocht. Maar dan moet er wel 11 miljoen kuub terug worden gebracht. „Diepe gaten mogen wij niet meer achterlaten en dat is ook goed. Dus is de keuze: of je laat een deel van het hoogwaardige zand zitten, en dat vinden wij zonde omdat er ook behoefte is aan industriezand, of je vult het aan met 11 miljoen kuub laagwaardige grond en bagger en

dekt deze af met een leeflaag.” De ‘laagwaardige’ grond of bagger komt voor de helft uit het plangebied zelf. De rest wordt van buiten gehaald. En dat ging een tijd goed, zegt Van der Linde.

De commotie begon eind 2017, toen de toevoer naar Dreumel

23

■ **Er mag vanuit de westelijke plas in Over de Maas 23 miljoen kuub zand worden uitgegraven en verkocht. Maar dan moet er wel 11 miljoen kuub terug worden gebracht.**

ineens een grote vlucht nam. Welkelijks werd 40.000 tot 50.000 ton grond en bagger aangeleverd door schepen uit Nederland, Duitsland en België. Ook verontreinigde partijen, met plastic en piepschuim. En dat hadden ze, zegt Van der Linde, pas in de gaten toen het al in het water was gemikt. „Je kunt het in het schip soms helemaal niet zien zitten,

piepschuim neemt de kleur aan van de grond waar het in zit. Dat moet voor monsternemers ook moeilijk zijn.” Er spoelde veel afval aan, te veel. Op een zeker moment lag er een laag van 2 meter breed met plastic en andere rommel, opgehoopt langs de oever van de plas. „Nee, dat was niet best.”

Omwonenden roerden zich, er waren klachten over de vuilnisbelt waar de uiterwaarden in veranderen. Nederzand reageerde, zo vindt de directeur, adequaat. Het bedrijf liet een losframe maken waardoor drijvend afval er grotendeels uitgehaald kan worden, er waren schoonmaakacties, en twee leveranciers mogen geen bagger meer leveren. Hun grond bleek te vervuild.

„Maar”, zegt Van der Linde, „het beeld blijft ons achtervolgen.” En hij voelt zich soms tegengewerkt. Door het Burgercollectief Dreumelse Waard, de groep bezorgde inwoners die strijdt tegen de plannen van Staatsbosbeheer om de Vonkerplas bij Dreumel te verondiepen en daarbij Over de Maas als voorbeeld kritisch volgt.

Rijkswaterstaat is intensiever gaan controleren. In augustus werd het bedrijf beboet voor zwerfafval (‘Kinderachtig’, vindt Van der Linden, want er lag alleen wat hout) en vorige maand was er trammelant over twee

schepen. Bij één schip ontbrak een tussenschot tussen twee soorten grond. Een ander schip werd teruggestuurd naar het Belgische Gent. Het bleek dat het schip, nadat er in België was geladen, nog op een tweede locatie was gestopt om bij te laden. „Het was puur administratief. Beide partijen waren afzonderlijk gekeurd, met de lading was alles in orde”, zegt Van der Linde. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) kan dat nog niet bevestigen.

Boven alles, zo benadrukt Van der Linde, wil hij transparant zijn. Hij vindt het onderzoek dat is aangekondigd door de gemeente Wes Maas en Waal en het burgercollectief naar de herkomst en samenstelling van de grond en transport dan ook geen probleem. En hij organiseert op 16 en 23 november ook twee open middagen bij het project. „We hebben niets te verbergen.”

Toch wil hij niet alles zeggen. Duidelijk is dat er onder meer bagger uit de haven van Brussel en grond van een bouwlocatie in Antwerpen is gebruikt. Maar gevraagd naar wie precies zijn leveranciers zijn, houdt hij zich op de vlakte. „Wat doet dat ertoe?” Ook over Genk, waar onlangs een zwaar vervuild terrein van Ford is gesaneerd. „Waarom vraag je daar naar? Er komt grond uit Genk, ja. Maar dat Ford-terrein zegt mij niets. Of daar grond vandaan komt? Geen flauw benul.”

Later legt hij uit dat hij zijn klanten niet in de discussie wil meetrokken. „Wij zijn zelf eindverantwoordelijk.”

Zandwinning lijkt gouden handel: hoge kwaliteit zand oppompen en voor een goede prijs verkopen voor industriële doeleinden. Om de vrijgekomen putten vervolgens vol te storten met grond dat elders veelal als ‘afval’ bestempeld is, en waarvoor markt partijen betalen om het in de plas kwijt te kunnen. Dubbel verdienen dus. Nee, zegt Van der Linde. Het verondiepen noemt hij ‘kwartjeswerk’. „2 euro, 2,50 per kuub. Daar houden wij na aftrek van kosten niet zo veel van over. Het gaat ons er vooral om dat we de hoogwaardige delfstoffen kunnen verkopen.”

Van der Linde staat dan ook nog steeds achter verondieping en het verdienmodel. „Ik heb daar geen enkele moeite mee. En de grond die er in gaat is van dezelfde kwaliteit of hoger dan het sediment van de Maas.” Bovendien, zegt hij, zijn het uiteindelijk ook de zandwinners die betalen voor de natuurgebieden. De directeur wil dan ook graag dat mensen verder kijken

dan die rommel. Nederzand creëert nieuwe natuur, met eilandjes en alle nieuwe biodiversiteit die daarbij hoort. En het kost de gemeente West Maas en Waal geen

cent. „Wij gaan hier straks weg, eind 2021, en dan laten we ook nog een pot met geld achter voor de gemeente om beheer en onderhoud te bekostigen.”